

**PLAN INTERVENTNIH MJERA
U SLUČAJEVIMA PREKOMJERNE ZAGAĐENOSTI ZRAKA
NA PODRUČJU ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA**

**Član 1.
(Opće odredbe)**

- (1) Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu – Plan) se odnosi na moguće posebne situacije u kojima su prekoračene granične vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi upozorenja i pragovi uzbune, a kojima mogu biti ugroženi život i zdravlje ljudi biljni i životinjski svijet i materijalna dobra.
- (2) Plan se donosi u cilju prevencije situacije izuzetne zagađenosti zraka (smog), za slučajeve kada postoji rizik prekoračenja praga upozorenja i praga uzbune, sa mjerama za smanjenje rizika od prekoračenja i ograničenja trajanja takvih pojava.
- (3) Planom se utvrđuju vrste rizika i opasnosti, postupak i mjere za uklanjanje opasnosti, subjekti za provođenje pojedinih mjera, odgovornost i ovlaštenja u vezi sa primjenom Plana, te finansiranje Plana.
- (4) Plan se primjenjuje na područjima svih gradova/općina Zeničko-dobojskog kantona.
- (5) Za kontinuirane mjere primjenju se mjere definisane Akcionim planom zaštite zraka na području ZDK.
- (6) U ovom Planu su u upotrebi pojmovi sa slijedećim značenjima:
 - a) **Zagađujuća materija** - znači bilo koja materija koju čovjek direktno ili indirektno unosi kroz zrak i koja samostalno ili udružena sa drugim materijama može imati štetan uticaj na ljudsko zdravlje i/ili na okoliš u cjelini.
 - b) **Izmjerena vrijednost** - u Planu se koriste izmjerene vrijednosti izražene u $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
 - c) **Granična vrijednost** - znači nivo određen na osnovu naučnog znanja s ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini; ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu i kasnije ne smije biti prekoračen.
 - d) **Prag upozorenja** - znači nivo iznad koga postoji rizik po ljudsko zdravlje usljed kratkog izlaganja za izuzetno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije.
 - e) **Prag uzbune** - znači nivo iznad kojeg postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti preduzeti direktni koraci.
 - f) **Epizoda** je vremenski ograničen period trajanja povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku na određenom području administrativnih jedinica Zeničko-dobojskog kantona ("epizoda" je usvojeni međunarodni termin za označavanje posebnih situacija).
 - g) **Referentne stanice** su fiksne stanice za mjerenje kvaliteta zraka pomoću kojih se prati stanje kvaliteta zraka na području administrativnih jedinica Zeničko-dobojskog kantona.
 - h) **Ovlaštena stručna institucija** - Centar za okoliš, Institut "Kemal Kapetanović" u Zenici, Univerziteta u Zenici koji je prema Zakonu o povjeravanju javnih ovlaštenja iz oblasti zaštite okoliša, ovlaštena stručna institucija za monitoring kvaliteta zraka na području ZDK.
 - i) **Čvrsta goriva** su razne vrste čvrstih materijala koje se koriste kao gorivo za grijanje i proizvodnju toplote, najčešće putem sagorijevanja (ugalj, drvo, drveni ugalj, treset, drveni pelet i sl.).

Član 2.

(Vrste rizika i opasnosti)

- (1) Koncentracija zagađujućih materija u zraku koja prelazi prag upozorenja ili prag uzbune, predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje ljudi, biljnog i životinjskog svijeta i materijalna dobra i zbog toga može doći do posebnih situacija koje zahtijevaju mjere za njihovo prevazilaženje.
- (2) Povećanje koncentracije zagađujućih materija u zraku je stanje zagađenosti atmosfere sa jednom ili više zagađujućih materija u takvim količinama i karakteristikama, koje nakon dužeg ili kraćeg izlaganja djeluju štetno na zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet i na materijalna dobra.
- (3) Djelovanje prekomjernih koncentracija zagađujućih materija na organizam čovjeka može biti akutno i hronično. Akutno djelovanje podrazumijeva izlaganje organizma prekomjernim koncentracijama u kraćem vremenskom periodu, to jest "epizodama". Hronično djelovanje je izlaganje organizma manjim koncentracijama zagađujućih materija tokom dužeg vremenskog perioda.
- (4) Glavni izvori zagađivanja zraka su: industrija, termoenergetska postrojenja, sistemi za zagrijavanje objekata individualnog i kolektivnog stanovanja, poslovnih i proizvodnih prostora, deponije/odlagališta otpada i saobraćaj.
- (5) Glavne zagađujuće materije na koje sa odnosi ovaj Plan su: sumpor dioksid, azot dioksid i oksidi azota, lebdeće/suspendovane čestice (PM₁₀ i PM_{2,5}), ugljen monoksid i prizemni ozon.
 - a) **Sumpor dioksid** nastaje spaljivanjem goriva koji sadrže sumpor (ugalj, nafta, benzin). Sumpor dioksid djeluje na disajne organe, moždani i probavni sistem.
 - b) **Azotni oksidi** nastaju sagorijevanjem goriva na visokim temperaturama (benzin, nafta, plin), te imaju nadražajno dejstvo na sluznicu disajnih organa i očiju. Uz ugljikovodike i ugljen monoksid mogu uzrokovati izrazito ozbiljne posljedice za život i zdravlje ljudi.
 - c) **Lebdeće/suspendovane čestice (PM)** manje od 10 µm i manje od 2,5 µm nastaju nepotpunim sagorijevanjem goriva. Prodiru u dublje slojeve donjih disajnih puteva, dovode do nadraživanja sluznice disajnih organa i očiju, promjena na koži, krvnom sistemu i sl. Pogoršavaju postojeće kardiovaskularne i plućne bolesti. Uz ostale štetne faktore mogu biti uzročnici novih oboljenja navedenih sistema (povišenog krvnog pritiska i nepravilnog rada srca, moždanog i srčanog udara, akutne upale disajnih puteva i pluća, hronične opstruktivne bolesti pluća, astme, karcinoma).
 - d) **Ugljen monoksid** nastaje kao posljedica nepotpunog sagorijevanja fosilnih goriva. Može izazvati pospanost, dekoncentraciju, glavobolje, smetnje na mentalne sposobnosti čovjeka, oštećenje kardiovaskularnog sistema itd. Smanjuje zasićenost krvi kiseonikom i na taj način utiče na cijeli organizam.
 - e) **Prizemni ozon** je komponenta fotohemijskog - ljetnog smoga. Nastaje u kombinaciji azotnih oksida, volatilnih (isparljivih) organskih komponenti uz prisustvo UV zračenja i povišene temperature, najčešće na mjestima gdje nema puno vjetera. Smanjuje funkciju pluća i otežava duboko disanje. Oštećuje i izaziva upale disajnih puteva, te pogoršava već postojeće bolesti pluća. Povećava učestalost i intenzitet astmatičnih napada.

Član 3.

(Postupak i mjere za smanjenje zagađenosti)

- (1) Epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku na području Zeničko-dobojskog kantona su:
 - a) **PRIPRAVNOST,**
 - b) **UPOZORENJE i**
 - c) **UZBUNA**

Epizode se proglašavaju na osnovu izmjerenih ili proračunatih prosječnih vrijednosti koncentracija zagađujućih materija u zraku, konstatovanih na području pojedinih gradova/općina, a u skladu sa graničnim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima upozorenja i pragovima uzbune datim u članovima 15. i 20. Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definisanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/12 i 50/19, 3/21). Epizode se mogu proglasiti na području gradova/općina Zeničko-dobojskog kantona. Prestanak primjene mjera po epizodama vrši se na isti način kao i kod njihovog proglašavanja.

a) PRIPRAVNOST

Epizodu PRIPRAVNOST proglašava gradonačelnik/načelnik na osnovu Izvještaja o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija dostavljenih od strane ovlaštene stručne institucije, ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- na području grada/općine se uspostavila stabilna vremenska situacija, koju karakteriše sporo kretanje visokog atmosferskog pritiska, slab vjetar i prizemna temperaturna inverzija u kotlinskim dijelovima,
- ako se očekuje zadržavanje stabilne vremenske situacije i u naredna 3 dana,
- ako izmjerene koncentracije zagađujućih materija u zraku na najmanje jednoj referentnoj stanici prelaze granične vrijednosti (Tabela 1).

Tabela 1. Granične vrijednosti

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Granične vrijednosti ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
SO ₂	1 h	350 (napomena 1)
SO ₂	24 h	125 (napomena 2)
NO ₂	1 h	200 (napomena 1)
NO ₂	24 h	85 (napomena 2)
PM ₁₀	24 h	50 (napomena 2)
CO	8 h	10.000
CO	24 h	5.000

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24-časovni prosjek za predhodni dan.

b) UPOZORENJE

Epizodu UPOZORENJE proglašava gradonačelnik/načelnik na osnovu Odluke operativnog štaba. Odluka se donosi na osnovu Izvještaja o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija dostavljenog od strane ovlaštene stručne institucije i ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- izmjerene koncentracije zagađujućih materija u zraku na najmanje jednoj referentnoj stanici, a prelaze prag upozorenja (Tabela 2),
- ako se u narednih 48 sati, očekuje stabilna vremenska situacija, koja pogoduje daljnjem akumuliranju zagađujućih materija u zraku.

Tabela 2. Pragovi upozorenja

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Prag upozorenja ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
SO ₂	1 h	400 (napomena 1)
NO ₂	1 h	250 (napomena 1)
PM ₁₀	24 h	150 (napomena 2)
PM _{2,5}	24 h	140 (napomena 2)
CO	8 h	12.000
CO	24 h	7.500

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24- časovni prosjek za prethodni dan.

c) **UZBUNA**

Epizodu UZBUNA proglašava gradonačelnik/načelnik na osnovu Odluke operativnog štaba. Odluka se donosi na osnovu Izvještaja o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija dostavljenog od strane ovlaštene stručne institucije i ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- izmjerene koncentracije na najmanje jednoj referentnoj stanici su veće ili jednake pragovima uzbune za bilo koju zagađujuću materiju u zraku iz Tabele 3,
- ako se u narednih 48 sati očekuje stabilna vremenska situacija.

Tabela 3. Pragovi uzbune

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Prag uzbune ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
SO ₂	1 h	500 (napomena 1)
NO ₂	1 h	400 (napomena 1)
PM ₁₀	24 h	300 (napomena 2)
PM _{2,5}	24 h	280 (napomena 2)
CO	8 h	15.000
CO	24 h	10.000

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24- časovni prosjek za prethodni dan.

U slučaju da preduzete mjere zabrane i ograničenja u roku od narednih 48 sati ne obezbijede smanjenje koncentracija zagađujućih materija u zraku na osnovu kojih je proglašena uzbuna odnosno, trend koncentracije zagađujućih materija u zraku je i dalje u porastu, tada gradonačelnik/načelnik na osnovu Odluke operativnog štaba može preduzeti i pojačane mjere za smanjenje emisija zagađujućih materija.

(2) UPOZORENJE I UZBUNA U SLUČAJU PREKORAČENJA OZONA

Epizode u slučaju prekoračenja prizemnog ozona proglašava gradonačelnik/načelnik nakon Odluke operativnog štaba koja se donosi na osnovu Izvještaja o mjerenju prizemnog ozona dostavljenog od strane ovlaštene stručne institucije, ako su se ispunili sljedeći uslovi:

- Upozorenje se proglašava u slučajevima prekoračenja praga upozorenja za prizemni ozon (Tabela 4) na bilo kojoj od mjernih stanica,
- Uzbuna se proglašava kada na bilo kojoj mjernoj stanici pređe prag uzbune u najmanje 3 uzastopna sata.

Tabela 4. Pragovi upozorenja i uzbune za prizemni ozon

Zagađujuća materija	Period usrednjavanja	Prag upozorenja ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Prag uzbune ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
O ₃	1 h	180	240 (napomena 1)

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračne u najmanje tri uzastopna sata.

(3) MJERE KOJE SE MOGU PODUZETI U EPIZODAMA

- U slučaju proglašenja epizode **PRIPRAVNOST** preduzimaju se sljedeće mjere:

Rb.	Mjera	Odgovornost primjene
1.	Upozorenje rizičnim grupama stanovništva za smanjenje kretanja na otvorenom	Gradonačelnik/načelnik putem Informativne službe - gradova/općina
2.	Upozorenje ustanovama školskog i predškolskog odgoja i obrazovanja, da djeca ne borave na otvorenom prostoru van zgrade za vrijeme velikih i malih odmora, kao i da se časovi tjelesnog odgoja ne odvijaju u otvorenim prostorima.	Instituta za zdravlje i sigurnost hrane
3.	Apeli stanovništvu da smanje broj vozila u prometu korištenjem jednog vozila za više osoba.	Informativne službe - gradova/općina
4.	Upozorenje stanovništvu da svojim ponašanjem i aktivnostima dodatno ne doprinose zagađivanju zraka.	Informativne službe - gradova/općina
5.	Intenziviranje čišćenja i pranja cesta od strane komunalnih i drugih ovlaštenih institucija u skladu sa vremenskim uslovima i pri tome ne narušavajući bezbjednost učesnika u saobraćaju.	Komunalna preduzeća
6.	Upozorenje da sva postrojenja za proizvodnju toplotne energije sa Liste pravnih i fizičkih lica na koja se odnosi Plan, a koja koriste čvrsta goriva i teška lož ulja, smanje temperaturu u prostorima koje zagrijavaju na 18°C, te pređu na prirodni gas ili električnu energiju, gdje za to postoje tehničke mogućnosti.	Pravna i fizička lica sa Liste koja u svojoj djelatnosti emituju zagađujuće materije Informativne službe - gradova/općina,
7.	Maksimalno povećanje kapaciteta sredstava javnog gradskog prevoza	Preduzeća za prevoz putnika Informativne službe - gradova/općina

8.	Upozorenje građanima koji koriste čvrste energente za zagrijavanje prostora da je kažnjivo odlaganje vrelog pepela u kontejnere za komunalni otpad	Informativne službe - gradova/općina
9.	Upozorenje da je zabranjeno spaljivanje otpada i drugog nevegetacijskog materijala na otvorenom prostoru i u postrojenjima koja nisu namijenjena za spaljivanje otpada uz pojačan inspekcijski nadzor. Mjere se posebno odnose na pravna i fizička lica koja u svojoj djelatnosti produkuju otpad koji je sagoriv, poput otpadnih ulja, automobilskih guma, ambalaže i sl.	Nadležne službe za inspekcijske poslove Informativne službe - gradova/općina
10.	Pojačan inspekcijski i drugi nadzor nad primjenom svih mjera	Nadležne službe za inspekcijske poslove
11.	Ostale mjere za koje općinske/gradske službe civilne zaštite i Kantonalni štab civilne zaštite procijene da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.	Nadležne službe civilne zaštite

b) U slučaju proglašenja epizode **UPOZORENJE**, preduzimaju se slijedeće mjere:

Rb.	Mjera	Odgovornost primjene
1.	Osiguravanje da sva postrojenja za proizvodnju toplotne energije snage preko 50 kW koja koriste čvrsta goriva i teška lož ulja, smanje temperaturu u prostorijama koje zagrijavaju na maksimalno 17°C.	Operateri postrojenja za proizvodnju toplotne energije Nadležne službe za inspekcijske poslove
2.	Smanjivanje broja radnih sati tehnoloških postrojenja, sa Liste pogona i postrojenja, kojima namjena nije proizvodnja toplotne energije za grijanje, za minimalno 20%	Pravna i fizička lica sa Liste koja u svojoj djelatnosti emituju zagađujuće materije Nadležne službe za inspekcijske poslove
3.	Po potrebi, osiguravanje protoka motornih vozila bez dužeg zadržavanja na glavnim gradskim raskrsnicama putem znakova i naredbi koje daju ovlaštena policijska lica MUP-a	Ministarstva unutrašnjih poslova – policijske uprave gradova/općina
4.	Intenziviranje nadzora nad tehničkom ispravnosti vozila sa stanovišta sumnje na prekomjerno zagađivanje okoliša shodno Pravilniku o tehničkim pregledima vozila	Ministarstva unutrašnjih poslova - policijske uprave gradova/općina
5.	Zabrana izvođenja grubih građevinskih radova na otvorenom prostoru	Nadležne službe za inspekcijske poslove
6.	Zabrana saobraćaja za teretna motorna vozila čija je najveća dozvoljena masa preko 3,5 tone na svim saobraćajnicama u užem gradskom jezgru. Ovo se ne odnosi na vozila javnog gradskog prevoza, javnih komunalnih preduzeća, vozila hitnih intervencija i dostavna vozila za prehrambene proizvode. Za vrijeme trajanja zabrane saobraćaja, upravitelji cesta su dužni svaki iz svoje nadležnosti izvršiti postavljanje privremene saobraćajne signalizacije i opreme, uključujući i održavanje iste.	Ministarstva unutrašnjih poslova - policijske uprave gradova/općina

7.	Zabrana održavanja organizovanih sportskih i kulturnih aktivnosti na otvorenom prostoru, u cilju smanjenja kretanja i izlaganja stanovništva štetnim materijama, koje vrši organ MUP-a na zahtjev organa nadležnog za poslove zdravstva	Ministarstva unutrašnjih poslova - policijske uprave gradova/općina
8.	Ostale mjere za koje Operativni štab procijeni da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.	Operativni štab

c)U slučaju proglašenja epizode **Uzbuna**, preduzimaju se slijedeće mjere:

Rb.	Mjere	Odgovornost primjene
1.	Ograničenje rada određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i sl. Ograničenja se vrše prema Internim operativnim planovima zagađivača, a realizaciju prate Operativni štabovi JLS prema informacijama koje su zagađivači dužni dostaviti.	Operativni štab - operatori industrijskih i energetskih postrojenja Nadležne službe za inspekcijske poslove
2.	Ograničenje korištenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije zagađujućih materija u zrak, a u skladu sa Internim planovima zagađivača.	Operativni štab - operatori industrijskih i energetskih postrojenja Nadležne službe za inspekcijske poslove
3.	Zabrana rada industrijskih i drugih objekata koja u tehnološkom procesu koriste čvrsto gorivo i teža lož-ulja osim postrojenja koja iziskuju kontinuirani proces. Za ta postrojenja proizvodni proces treba svesti na topli režim.	Nadležne službe za inspekcijske poslove
4.	Uvođenje besplatnog javnog prevoza na području za koje je proglašena epizoda. Sredstva za ovu namjenu obezbjeđuju se iz namjenskih sredstava koja ZDK transferiše JLS iz Fonda za zaštitu okoliša.	Nadležne gradske/ općinske službe u saradnji sa policijskim upravama Preduzeća za prevoz putnika
5.	Zabrana kretanja automobila čiji motori imaju normu EURO3 i manju na glavnim gradskim saobraćajnicama. Ovo se ne odnosi na vozila javnog gradskog prevoza i vozila hitnih intervencija.	Nadležne gradske/općinske službe u saradnji sa policijskim upravama
6.	Uvođenje online nastave u osnovnim i srednjim školama, u skladu sa mogućnostima	Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport
7.	Ostale mjere za koje općine/gradove procijeni da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.	Operativni štab gradonačelnik/načelnik

Član 4.
(Subjekti zaduženi za primjenu plana)

(1) Za primjenu Plana zadužen je Operativni štab općina/gradova (U daljem tekstu Operativni štab) na čijem području se proglašavaju interventne mjere, odnosno početak primjene Plana.

a) Operativni štab čine Gradonačelnik/načelnik i predstavnici:

- Službe civilne zaštite JLS,
- Nadležne službe JLS za poslove zaštite okoliša,
- Službe za inspekcijske poslove JLS,
- Doma zdravlja,
- Komunalnih preduzeća JLS,
- Informativne službe JLS,
- Policijske uprave/stanice,
- Velikih zagađivača,
- Drugih institucija po potrebi.

b) U Operativnom štabu po potrebi mogu učestvovati i predstavnici:

- Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline,
- Ministarstva unutrašnjih poslova,
- Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
- Instituta „Kemal Kapetanović“ u Zenici, Univerziteta u Zenici,
- Instituta za zdravlje i sigurnost hrane,
- Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

(2) Ovlaštenja i dužnosti Operativnog štaba:

- a) Donošenje odluke o proglašenju epizoda UPOZORENJA i UZBUNE,
- b) Primjena Plana kad nastupi epizoda upozorenja i epizoda uzbune,
- c) Na osnovu podataka Stručne institucije i Federalnog hidrometeorološkog zavoda i procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku,
- d) Usklađivanje mjera u primjeni Plana,
- e) Procjena i obezbjeđenje sredstava u posebnim situacijama,
- f) Donošenje odluke o prestanku primjene Plana,
- g) Obavještanje javnosti,
- h) Preduzimanje drugih mjera utvrđenih Planom.

(3) Obaveza subjekata zaduženih za primjenu Plana:**a) Gradonačelnik/načelnik**

Gradonačelnik/načelnik je predsjednik Operativnog štaba na čijem području se proglašavaju interventne mjere i obavezuje se da:

- donosi Plan interventnih mjera, uvažavajući sve karakteristike JLS,
- proglašava epizode PRIPRAVNOSTI, UPOZORENJA i UZBUNE,
- osigurava provođenje mjera u okviru epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku definisanih Planom interventnih mjera, gdje je potrebna koordinacija više subjekata za provedbu Plana,
- formira listu pravnih i fizičkih lica koja svojim djelovanjem, proizvodnim i drugim aktivnostima doprinose zagađivanju zraka na području gradova/općina (industrijska postrojenja, preduzeća za proizvodnju i distribucije toplotne energije, vlasnika ložnih instalacija, preduzeća za prevoz ljudi),
- obavještava sve pravna lica za liste da su dužni donijeti svoje operativne planove u slučajevima epizode/upozorenja i uzbune,
- procjenjuje i obezbjeđuje sredstava za provedbu mjera iz svoje nadležnosti,
- obezbjeđuje provođenje mjera komunalnih preduzeća na području gradova/općina,
- definisati komunikacijske kanale za obavještavanje,
- preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija u zraku na području gradova/općina.

b) Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline

- daje mišljenje na usklađenost planova JLS sa ovim Planom,
- po potrebi učestvuje u radu svih operativnih štabova općina i gradova i koordinira aktivnosti subjekata zaduženih za provedbu mjera,
- po potrebi učestvuje u formiranju liste pravnih i fizičkih lica koja svojim djelovanjem, proizvodnim i drugim aktivnostima doprinose zagađivanju zraka na području gradova/općina (industrijska postrojenja, preduzeća za proizvodnju i distribucije toplotne energije, vlasnika ložnih instalacija, preduzeća za prevoz ljudi).

c) Ministarstvo unutrašnjih poslova

- ostvaruje saradnju sa nadležnim inspekcijским organima u primjeni mjera iz plana koje se odnose na zabranu ili ograničenje kretanja motornih vozila na području grada/općina, i pruža asistenciju nadležnim inspekcijama u provođenju mjera iz njihovog djelokruga rada,
- na osnovu odluka operativnog štaba realizuje zabranu kretanja motornih vozila određenih eko kategorija,
- provodi mjere zabrane saobraćaja u skladu sa postavljenom privremenom saobraćajnom signalizacijom i odredbama ovog Plana koje se odnose na ograničenje kretanja vozila na području grada/općina,
- po potrebi osigurava brži protok vozila bez dužeg zadržavanja na gradskim raskrscima i saobraćajnicama prilikom proglašenja epizoda zagađenosti zraka,
- provodi mjere nadzora nad tehničkom ispravnosti vozila i ista upućuje na vanredni tehnički pregled u slučaju sumnje da prekomjerno zagađuju okoliš, a u skladu sa odredbama Pravilnika o tehničkim pregledima vozila ("Službeni glasnik BiH", broj: 33/19),
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

d) Institut „Kemal Kapetanović“ u Zenici, Univerziteta u Zenici

- koordinira i vrši nadzor nad provođenjem monitoringa kvaliteta zraka,
- prati stanje kvaliteta zraka,
- priprema Izvještaj o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija u zraku na području grada/općina te predlaže proglašenje/ukidanje epizoda. Izvještaj se dostavlja gradonačelniku/načelniku kao predsjedniku operativnog štaba,
- dostavlja podatke iz Registra o postrojenjima i zagađivanjima ZDK Operativnom štabu grada/općine,
- u koordinaciji sa Federalnim hidrometeorološkim zavodom i članovima Operativnog štaba procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku.

e) Institut za zdravlje i sigurnost hrane

- vrši koordinaciju sa svim zdravstvenim organizacijama u slučajevima proglašenja epizoda zagađenosti zraka,
- izdaje preporuke za stanovništvo u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području grad/općina,
- izdaje preporuka za uslove rada i zaštitu radnika na otvorenom u epizodama povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- u sklopu svoje nadležnosti, daje preporuke vezane za održavanje nastave, radnog vremena itd.

f) Štab civilne zaštite gradova/općina

- u okviru svojih nadležnosti učestvuje u provođenju mjera iz Plana i koordinira izvršavanja mjera iz Plana, koje su u nadležnosti civilne zaštite, a u skladu sa Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranju štabova i povjerenika civilne zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj 77/06, 5/07 i 32/14),
- zaprima dojave građana o kršenju odredbi iz Plana, na telefonski broj operativnih štaba civilne zaštite grad/općina, koji je u funkciji 24 sata svaki dan.

g) Federalni hidrometeorološki zavod

- prati vremensku situaciju koja pogoduje daljnjem akumuliranju zagađujućih materija u zraku,
- u koordinaciji sa stručnom institucijom i članovima Operativnog štaba procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku.

h) Službe za inspekcijske poslove (JLS, Kantonalna i Federalna uprava za inspekcijske poslove)

- vrši pojačane interventne inspekcijske preglede iz svoje nadležnosti,
- nalaže mjere i vrši nadzor nad provođenjem mjera iz Plana, kroz djelovanje inspekcije zaštite okoliša, urbanističko-građevinske, komunalne, saobraćajne i drugih inspekcija,
- vrši nadzor nad radom i organizacijom gradilišta, održavanja i čišćenja saobraćajnica, a posebno kontrolu uklanjanja posipnog materijala za sprečavanje poledice.

i) Komunalna preduzeća - gradova/općina

- prije i u toku zimske sezone obezbjeđuje pranje i čišćenje saobraćajnica u cilju sprečavanja podizanja čvrstih čestica u zrak,
- intenzivira aktivnosti na pranju cesta u epizodnim situacijama povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,

- vrši upotrebu sredstava za obaranje čestica prašine u zraku korištenjem "mokrog postupka" u zimskom periodu,
- intenzivira vršenje poslova iz djelokruga rada preduzeća u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima,
- intenzivira aktivnosti preduzeća na čišćenju javnih površina.

j) Informativne službe - gradova/općina

- obavještava sredstva javnog informisanja i građane o proglašavanju/ukidanju epizoda zagađenosti zraka na području grad/općina,
- izdaje saopćenja za sredstva javnog informisanja, koja se odnose na stanje kvaliteta zraka i primjenu plana interventnih mjera.

k) Pravna i fizička lica, odnosno zagađivači (privredni subjekti i operatori emisija, proizvođači toplotne energije i upravitelji zajedničkih dijelova prostorija kolektivnog stanovanja)

- provode mjere iz ovog Plana iz svoje nadležnosti.

**Član 5.
(Primjena Plana)**

- (1) Kada se steknu uslovi za proglašenje epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku u skladu sa ovim Planom stručna institucija dostavlja Izvještaj o koncentraciji zagađujućih materija u zraku gradonačelniku/načelniku kojim predlaže proglašenje/ukidanje epizode Pripravnosti.

Nakon prijema Izvještaja gradonačelnik/načelnik je dužan u najkraćem roku obavijestiti sve učesnike u provedbi Plana a putem službi zaduženih za informisanje obavijestiti javnost o proglašenju/ukidanju epizode Pripravnosti.

- (2) Kada se na osnovu vremenske situacije i koncentracija zagađujućih materija u zraku steknu uslovi za proglašenje epizode UPOZORENJA i UZBUNA gradonačelnik/načelnik po prijemu Izvještaja od strane stručne institucije hitno saziva Operativni štab koji donosi odluku o proglašenju epizode UPOZORENJA i UZBUNE. Na osnovu odluke Operativnog štaba gradonačelnik/načelnik proglašava epizode UPOZORENJA i UZBUNA, a putem službi za informisanje obavještava javnost.
- (3) Proglašavanjem epizode UPOZORENJA i UZBUNE sva pravna i fizička lica zadužena za provedbu Plana su dužna aktivirati svoje interne Planove u slučajevima epizoda UPOZORENJA i UZBUNA.

**Član 6.
(Nadzor)**

- (1) Nadzor nad provođenjem mjera utvrđenih ovim Planom vrše nadležne službe za inspekcijske poslove a naročito inspekcija zaštite okoliša, inspekcija zaštite od požara i zaštite naradu, inspekcija za saobraćaj i ceste, urbanističko građevinska i komunalna inspekcija.

Osim navedenih inspekcijskih organa za provedbu mjera iz ovog Plana zadužene su službe civilne zaštite.

- (2) Pravna i fizička lica koja se ne budu pridržavala mjera propisanih ovim Planom podliježu sankcijama kako je to utvrđeno materijalnim propisima za pojedine oblasti.

**Član 7.
(Troškovi)**

Troškove ovog Plana snose subjekti zaduženi za njegovo provođenje osim ako Planom nije drukčije utvrđeno.

Član 8.

(Prelazne i završne odredbe)

- (1) Gradonačelnici/načelnici će donijeti Planove interventnih mjera gradova/općina koji moraju biti usklađeni sa odredbama ovog Plana u roku od 3 mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Plana.
- (2) Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona će se objaviti u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“.
- (3) Stupanjem na snagu ovog Plana interventnih mjera prestaje da važi Zaključak Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-23-2823/13 od 31.01.2013. godine sa usvojenim Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 01/13).

Broj: 02-19-2255/24
Zenica, 02.02.2024.godine
Z e n i c a

P R E M I J E R

Nezir Pivić, s.r.
